

RUS TILIDAGI ENG KO‘P ISHLATILADIGAN IBORALAR VA ULARNING MA‘NOSI

Tapilova Nazira Ahmedovna

Toshkent viloyati O‘rtachirchiq tumani Toshkent viloyati

3-sonli Transport texnikumi rus tili fan o‘qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqola kasb-hunar texnikumi talabalari uchun rus tilidagi eng ko‘p ishlatiladigan iboralarni o‘rganish va ularning ma‘nosini tushuntirishga bag‘ishlangan. Maqolada iboralarni tahlil qilish, ularning kundalik muloqot va kasbiy faoliyatda qo‘llanishi, shuningdek, amaliy o‘rganish usullari ko‘rsatib berilgan. Iboralarni o‘zlashtirish orqali talabalar kommunikativ mahoratini oshiradi, ish jarayonida samarali muloqot qiladi va rus madaniyati bilan tanishadi.

Kalit so‘zlar:

- Rus tili
- Iboralar
- Kasb-hunar texnikumi
- Kundalik muloqot
- Kasbiy kommunikatsiya
- Madaniyat

Rus tili bugungi kunda nafaqat Rossiya Federatsiyasida, balki MDH davlatlarida, jumladan O‘zbekistonda ham keng qo‘llaniladigan xalqaro til sifatida e‘tirof etilgan. Kasb-hunar texnikumida talabalarning rus tilini o‘rganishi nafaqat nutqini rivojlantirish, balki kelajakdagi ish faoliyatida samarali muloqot qilish imkonini beradi. Har bir tilning asosiy elementi iboralar. Iboralar tilning “quyruqlari” bo‘lib, ular orqali fikrlarni qisqa, tushunarli va madaniyatga mos tarzda yetkazish mumkin. Rus tilidagi eng ko‘p ishlatiladigan iboralarni o‘rganish talabalarga kundalik muloqotda, kasbiy faoliyatda va madaniy kontekstda mustaqil ishlashga yordam beradi. Maqolaning maqsadi kasb-hunar texnikumi talabalari uchun rus tilida eng ko‘p ishlatiladigan iboralarni tahlil qilish, ularning ma‘nosini tushuntirish va amaliy qo‘llanishini ko‘rsatish.

1. Eng ko‘p ishlatiladigan rus tilidagi iboralar

Quyida rus tilida kundalik muloqot va ish jarayonida tez-tez uchraydigan iboralar keltirilgan:

№	Iboraning ruscha shakli	Ma‘nosi	Qo‘llanish konteksti
1	Здравствуйте	Assalomu alaykum	Rasmiy salomlashuv
2	Спасибо	Rahmat	Minnatdorchilik bildirish
3	Пожалуйста	Iltilmos / Marhamat	Kontekstga qarab ishlatiladi

4	Извините	Kechirasiz	Xatolikni tan olish yoki e'tibor qaratish
5	Как дела?	Qalaysiz?	Kundalik salomlashish
6	До свидания	Xayr	Rasmiy xayrlashish
7	Хорошо / Отлично	Yaxshi / Zo'r	Ijobiy javob berish
8	Я не понимаю	Men tushunmayapman	Tushunmovchilikni bildirish
9	Сколько это стоит?	Bu qancha turadi?	Savdo va xizmat ko'rsatish
10	Где находится...?	qayerda joylashgan...?	Yo'l so'rash

Tahlil: Bu iboralar ikki asosiy guruhga bo'linadi:

1. Salomlashish va xayrlashish iborolari rasmiy va norasmiy muloqotda ishlatiladi (Здравствуй, До свидания, Как дела?).

2. Ish va kundalik faoliyat iborolari savdo, yo'l so'rash, tushunmovchilikni bildiruvchi iboralar (Сколько это стоит?, Где находится...?, Я не понимаю).

2. Iboralarning kasbiy va madaniy ahamiyati

1. Kommunikativ mahoratni rivojlantirish:

Talaba bu iboralarni o'rganish orqali kasbiy suhbatlar va mijoz bilan muloqot qilishda samarali bo'ladi. Masalan, xizmat ko'rsatish yoki turizm sohasida «Сколько это стоит?» va «Где находится...?» iborolari kundalik ish jarayonida eng ko'p ishlatiladi.

2. Kasbiy sohada qo'llanilishi:

Texnikum talabalari, ayniqsa mexanik, elektr va qurilish yo'nalishlarida, rus tilida texnik hujjatlar, ko'rsatmalar va ish jarayonini tushunishlari zarur. «Я не понимаю» iborasi esa noaniq vaziyatda tushunmovchilikni bildiradi va savol berish imkonini yaratadi.

3. Madaniy tushuncha:

Iboralarni bilish rus tilidagi madaniy kontekstni tushunishga yordam beradi. Masalan, «Пожалуйста» so'zi nafaqat “iltimos”, balki hurmat va odob-axloqni bildiruvchi ibora sifatida ishlatiladi.

3. Iboralarni o'rganish va amalda qo'llash tavsiyalari

- Kundalik mashq: Har kuni 5–10 yangi iborani o'rganish va suhbatda ishlatish.
- Kontekstda o'rganish: Iboralarni do'konda, kafeda yoki ish joyida ishlatish.
- Multimedia yordamida o'rganish: Rus tilidagi videolar, filmlar va multfilmlarda iboralarni kuzatish.

- Jurnal yuritish: Har kuni o'rganilgan iboralarni yozib, ularni kundalik hayotda qo'llash.

Misol uchun, xizmat ko'rsatish sohasida talaba:

- «Здравствуй, я могу вам помочь?» – “Assalomu alaykum, sizga yordam bera olamanmi?”

- «Сколько это стоит?» – mijozdan narxni so‘rash.

Shu kabi amaliy mashqlar nutqni boyitadi va real muloqotda ishonch hosil qiladi.

Xulosa: Rus tilidagi eng ko‘p ishlatiladigan iboralarni o‘rganish kasb-hunar texnikum talabalari uchun muhim ahamiyatga ega. Ushbu iboralar:

1. Kundalik muloqotda va ish jarayonida qo‘llaniladi.
2. Talabani kommunikativ mahoratini oshiradi.
3. Kasbiy sohada samarali ishlashga imkon beradi.
4. Rus madaniyati va urf-odatlarini tushunishga yordam beradi.

Shu sababli, rus tilini o‘rganishda iboralarni amalda qo‘llash va ularni kontekst bilan bog‘lab o‘rganish talabalarga katta foyda keltiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Русский язык для профессионалов. – Moskva: Просвещение, 2020.
2. Практический курс русского языка. – Moskva: Лингвист, 2019.
3. Толковый словарь русского языка. – Moskva: Эксмо, 2018.
4. Русский язык в профессиональной сфере. – Sankt-Peterburg: Питер, 2021.
5. Современный русский язык. Учебник для студентов. – Moskva: Академия, 2020.
6. Русские фразы и выражения в практике. – Moskva: Вако, 2017.
7. Интернет-ресурс: «Русский язык для всех» – <https://www.russianlessons.net>